

Krematorij za podjetja in dolgove

Orionizacija Razkrivamo mednarodno organizirano mrežo podjetij, prek katere s tega sveta izginjajo praviloma zadolžene in slabo poslujoče slovenske gospodarske družbe. Upravljajo jo akterji iz posojilodajalske afere Orion. Kdo stoji za njimi, ostaja skrivnost.

ANUŠKA DELIĆ

Maja lani smo v Ozadjih prvi razkrili obrise dobro organizirane skupine, prek katere v zadnjem času sistematično ponikajo slovenska podjetja. Prepleteno strukturo poslovnih subjektov upravljajo nekdanji igralci podjetja Orion, ki je bilo pred časom v središču posojilodajalske afere, ta pa se je končala, ko je tožilstvo leta 2008 odstopilo od pregona v tej zadevi. Glavnina igralcev Oriona po podatkih, ki smo jih pridobivali zadnjih nekaj mesecev, danes upravlja nekakšen krematorij za podjetja, gre pa najmanj za Barbaro Podlogar, Aleša Alojzija Rusa, Dušana Ambrožiča, Milana Štimca, Branka Kocjana in druge pa tudi skupino slamnatih direktorjev, ki so praviloma hrvaški državljani. Ker je odjemalcev krematorija za podjetja v obdobju kritično zadržanega in oslabilnega gospodarstva vsak dan več, je dejavnost današnjih orionovcev bržkone zelo oportuna.

Zadolženi gospodarski subjekti v likvidatorski shemi praviloma izginjajo prek pripojitev k drugim podjetjem, kar je po zakonu o gospodarskih družbah povsem legalen način prenehanja družbe z omejeno odgovornostjo. Ko je družba A namreč pripojena k družbi B, se avtomatično izbriše iz registra, njeno premoženje in obveznosti pa prevzame družba B. Toda v našem primeru je družba B nato kmalu, pogosto še pred iztekom poslovnega leta, pripojena k družbi C, nakar je tudi ta izbrisana iz poslovnega registra, največkrat zaradi neznanega poslovnega naslova. Pri tem so pogodbe o pripojitvi v nam znanih primerih identične, v njih pa se podpisnika zavežeta, da se odpovedujeta določenim pravicam po zakonu o gospodarskih družbah: med drugim reviziji pripojitve.

Lahko pa se zgodi, da orionovsko

podjetje prevzame gospodarsko družbo tik pred njenim stečajem, ki

ga denimo predlaga upnik. V takem primeru stečajni upravitelji ne morejo opraviti primopredaje poslovne dokumentacije, saj prevzemno podjetje vodi slamnati direktor s hrvaškimi poštanim naslovom, kjer je neznan. O tem pričajo poročila nekaj stečajnih upraviteljev podjetij iz gradbeništva.

Kot feniks iz pepela

Za lažje razumevanje, s kakšnimi metodami struktura deluje, je te najboljše ponazoriti na praktičnem primeru. Eden bolj zgovornih se je primeril v Mariboru. Gre za družbe Fec, Hanas, Caupona in Arandela, ki jih je obvladoval podjetnik Jernej Seljak in jih je leta 2011 doletela enaka usoda. Hanas in Arandela sta se med drugim ukvarjala z brušenjem betonskih tlakov ter prodajo mikroarmatur in dilatacijskih profilov, Fec je upravljal Bumbar park, Caupona pa Bowling center Strike.

Hanas in Fec je oktobra 2011 kupilo britansko podjetje Hajuti UK, ki je v lasti tedaj sveže ustanovljene družbe JS4 iz ameriške davčne oaze Delaware. Dva meseca pozneje sta bili podjetji pripojeni k družbi S-Kvadrat, ki je bila takrat v lasti KTT Raka in je imela slamnatega direktorja Slobodana Erbežnika iz Zagreba. S-Kvadrat je bil pozneje pripojen prav h KTT Raka, v zvezi s katerim se je že začel postopek izbriša iz registra zaradi neznanega poslovnega naslova.

Hanas pred potopom ni oddal niti enega letnega poročila, Fec pa je leto 2010 končal z negativnim kapitalom in 345 tisoč evri vseh obveznosti. Arandela in Caupona, ki je bila sicer v lasti prve, sta bili aprila 2011 pripojeni k podjetju Novi dom nepremičnine, pri čemer je Caupona že tedaj vodila slamnata direktorica Nada Pinezić iz Zagre-

ba, vodenje Arandele pa je prevzel drugi »slamnjak« iz Zagreba, Jozo Mršić. Podjetje Novi dom nepremičnine je bilo pozneje izbrisano iz registra zaradi neznanega poslovnega naslova. Arandela je leto 2010 zaključila z več kot petimi milijoni evrov obveznosti, Caupona pa leto 2009 (zadnje, ko je oddala letno poročilo) z okrog 3,6 milijona obveznosti.

Vse prevzemne družbe (Hajuti UK, S-Kvadrat, KTT Raka, Novi dom nepremičnine) po naših podatkih sodijo v orionovsko strukturo, ki je v tem primeru pomagala tudi pri oživitvi poslovanja. Na isti dan konec januarja 2012 so bile namreč v Mariboru ustanovljene štiri nove gospodarske družbe: HTJ tlaki, Conmat trgovina, Bumbar in S3-KE, njihov ustanovitelj pa je bilo prav podjetje S-Kvadrat. Vse so danes v lasti drugega orionovskega podjetja, Fliebiz iz Slovaške.

S-Kvadrat je osnovni kapital vseh štirih zagotovil s stvarnimi vložki osnovnih sredstev in zalog (le za Conmat), in sicer v vrednostih, kot jih je v poročilih o cenitvah sredstev določil sodni cenilec Mihael Bakovnik. Seznam ovrednotenih osnovnih sredstev napeljuje k sklepu, da so bila ta nekoč v lasti in uporabi po hitrem postopku ugasnjenih podjetij Hanas, Fec, Caupona oziroma Arandela, javno dostopni podatki pa, da Bowling center in Bumbar park še vedno nemoteno poslujeta. Jernej Seljak, čigar telefonsko številko so nam dali v Bumbar parku, se na naš klic ni odzval.

Supersodni cenilec

A vrtno se k sodnemu cenilcu Bakovniku. Sodeč po njegovih cenitvenih poročilih je skupno kar 980 kosov osnovnih sredstev in zalog – od gsm aparatov in tiskalnikov prek gladilnih in brusilnih strojev do otroških igral in stolov iz ratana – ovrednotil v enem samem dnevu, 9. januarja 2012. Povrhu si jih ni ogledal v živo, temveč je njihovo tržno vrednost ocenil zgolj s »pregledom dokumentov in druge računovodske dokumentacije v prisotnosti predstavnika lastnika«. Kljub temu je v poročilih zapisal, da zaloge oziroma sredstva – ki jih, kot razumemo njegova poročila, ni videl – niso poškodovana in so primerno vzdrževana. Pri tem so bile vse ocenjene vrednosti nižje od sto tisoč evrov, kar je po zakonu meja, po kateri je treba opraviti revizijo cenitve. In, ne nazadnje, Bakovnik

ni sodni cenilec, temveč je bil po podatkih pravosodnega ministrstva 2004. imenovan za sodnega izvedenca za ekonomijo, za področji finance in bančništvo. Na naša izčrpna vprašanja, poslana na

njegov sodnoizvedeniški e-naslov, ni odgovoril.

Smo pa za mnenje o teh cenitvah vprašali sodnega izvedenca in cenilca, sicer predsednika slovenskega združenja sodnih izvedencev in cenilcev strojev in opreme, dr. Pavla Kunca, ki smo mu poslali vsa cenitvena poročila. Pojasnil je, kateri podatki bi morali biti navedeni v vsaki oceni vrednosti, med drugim tudi datum fizičnega ogleda osnovnih sredstev z navedbo oseb, navzočih kot predstavnikov naročnika. Oblika poročil sicer ni predpisana, toda ta, ki smo mu jih poslali, s strokovnega vidika po njegovem niso primerna. Prav tako je izrazil dvom, ali bi Bakovnik sploh smel izvesti cenitve, za katere, »vsaj ko je ocenjeval stroje, naprave in opremo«, nima potrebnega znanja. Pri tem je v pregledu osnovnih sredstev navajal zgolj tržne vrednosti, čeprav zanje ni znano, kako so bila v preteklosti uporabljena. »Oceniti bi moral izhodiščne vrednosti (nove nabavne vrednosti), ki so podvržene izrabi v preteklem času«, da bi lahko v primerjavi s tržnimi vrednostmi ugotovil pravo vrednost posameznega osnovnega sredstva.

»Kaj je s tem narobe?«

Mreža, ki so jo spletli orionovci, je zapletena, metode delovanja pa (vsaj na videz) sledijo črki zakona. Vse to odpira še eno pomembno vprašanje: kdo stoji za njimi? Kot je namreč jasno iz zgornje slike, ki (še) ni popolna, tako obsežnega sistema ne more obvladovati le nekaj posameznikov z izjemno sposobnimi svetovalci.

Barbara Podlogar, nekdanja prokuristka Oriona, sicer pa ena izmed oseb, ki vodijo posle te strukture, ni hotela pojasniti, kdo sistem financira. Dejala je le, da jih je več, da vseh ne pozna, da so različnih narodnosti, tudi slovenske, in da se ukvarjajo »s financiranjem, odkupi in prevzemi«. Pokazali smo ji zgornjo grafiko, a ni vedela, »kaj naj komentira,« je pa pojasnila, da je podjetij še veliko več.

Na več vprašanj o izvoru denarja, ki se steka v operacijo, je odgovarjala enako, da nam tega pač ne more povedati. Na vrtanje o načelu preglednosti poslovanja je zatrdila, da vse poteka pregledno. Ko nas je zanimalo, zakaj se je financierjem treba skrivati, če je vse regularno in

pregledno, pa nas je podučila, da je lastnina zasebna stvar.

In da, seveda ve, kdo jo plačuje, plačila pa dobi »nekaj tako in nekaj tako«. Dobi provizije? Pravi, da je plačana za svoje delo tako kot vsakdo. Ker se je Aleš Alojzij Rus maja lani želel sestati z nami, z njim pa je na sestanek prišla Podlogarjeva, ki mu ni pustila do besede, smo jo vprašali, ali je v Sloveniji glavna operativka te mreže. Dejala je, da ne, vendar, pričakovano, ni povedala, kdo to je.

Večkrat je tudi odločno zanikala, da je namen njihove sheme reševanje lastnikov zadolženih podjetij (in premoženja, ki ga je še mogoče odrešiti) na škodo upnikov. »Koliko pa upniki dobijo v stečaju?« je spraševala in odgovorila, da »pet odstotkov, če«. Tisti, ki zaradi delovanja opisane strukture nasankajo, pa so si, »grdo se sliši«, v bistvu krivi sami. Sicer je Podlogarjeva kot pravica po izobrazbi večje citirala področne predpise, zagotavljala, da je vse zakonito, in sploh ni razumela, v čem vidimo problem. »Kaj je s tem narobe?« je večkrat ponovila.

Orion in Hypo banka

Podlogarjeva je tudi zanikala, da bi shemo napajale finance iz obdobja poslovanja Oriona, toda v njej imajo po doslej zbranih podatkih pomembno vlogo prav družbe iz tistega časa. Med njimi sta nekdanja (so)lastnika oziroma nosilca direktorskih funkcij v Orionu – Alpha Business Group iz davčne oaze Delaware, ki je danes najbrž »mama« celotne operacije, in Atractor Project Management iz Velike Britanije.

Po podatkih, ki smo jih pridobili za Alpha Business Group, čeprav je iz davčne oaze, je bilo podjetje ustanovljeno leta 2000, leta 2004 ga je upravljal Milan Štimac, kmalu za tem Branko Lužar in naposled spet Štimac, ki ga obvladuje še danes. Lužar in Štimac sta bila, spomnimo, direktorja Oriona, ki sta se na vrhuncu afere javno prepirala o tem, kdo je resnični direktor družbe.

V Atractor Project Managementu so se po podatkih uradnega britanskega poslovnega registra kot lastniki, direktorji ali prokuristi izmenjali Štimac, Alpha Business Group, Aleš Alojzij Rus in njegovo podjetje Caterpillar s Floride ter slovaški Salgari, ki ga je ustanovila še ena z Orionom povezana družba, britanski The E-Emporium. Ta ima v orionovski shemi pomembno vlogo, saj sledi lastništva podjetij »lupin«, ki pripajajo slovenska podjetja, pogosto pripeljejo prav do istoimenske družbe v Domžalah

oziroma slovaškega Salgarija. Tega danes vodi Rus, The E-Emporium, ki je trenutno v lasti Atractorja, pa Podlogarjeva. Od ustanovitve britanskega E-Emporiuma v letu 2000 so se skozenj kot lastniki, direktorji ali prokuristi sprehodili Lužar, Štimac, Podlogarjeva, Rus in ljubljanski odvetnik Dušan Ambrožič ter z njimi povezane družbe Alpha Business Group, Advantage Business Consultants, CMS Officers in CMS Globe, ki se danes imenuje Helford Investment in je v lasti Caterpillarja.

Atractor in E-Emporium sta v letih 2002 in 2003, ko je bil Orion na višku moči, dobila znatno kapitalno injekcijo. Atractor je bil tedaj po nam dostopnih podatkih dokapitaliziran vsaj dvakrat, prvič s pol milijona, drugič pa kar s 4,5 milijona funtov. Britanski The E-Emporium je prejel manj, »le« 800 tisoč funtov. Poslovanje mreže se danes najbrž odmika od Atractorja, saj se je njegovo premoženje od 2003., ko ga je bilo za okrog 2,2 milijona dolarjev, leta 2008 znižalo na 900 tisoč funtov, 2011. pa na dva funta. Vrednost premoženja The E-Emporiuma je bila v istem obdobju zelo dinamična: 468.000 funtov (2003), 8635 funtov (2005), 978.000 funtov (2006), dva funta (2010) in 375.000 funtov v letu 2011 (zadnje leto, za katero smo lahko pridobili podatke).

Daleč najbolj presenetljiv dogodek pa se je v britanskem E-Emporiumu zgodil med letoma 2005 in 2007: edina družbenica je bila v tistem času namreč banka Hypo Alpe Adria iz Celovca. Banko smo vprašali, zakaj je presodila, da je naložba v The E-Emporium smotrna in zakaj ni v njej kot edina lastnica postavila svojih direktorjev, saj sta podjetje v tem času vodila Štimac ali Podlogarjeva. Korporativni komunikator Thomas Reiter je pojasnil, da se je posvetoval s forenzičnim oddelkom in da na naše vprašanje ne more odgovoriti, saj sprašujemo o obdobju prejšnjih lastnikov banke: »Kot najbrž razumete, ne moremo komentirati njihovih motivov za nakup delnic The E-Emporiuma ali to, da niso postavili svojih direktorjev.«

Ker Podlogarjeva lastništva Hypo banke v času, ko je tudi sama vodila The E-Emporium, sprva ni hotela komentirati, potem pa je pripomnila nekaj o »kakšni terjatvi«, smo to, ali bi lastništvo britanske orionovske družbe morda lahko bilo posledica zapadlih terjatev, vprašali Reiterja. Sporočil je, da o tej zadevi preprosto nimajo podatkov.

anuska.delic@delo.si

»Kot najbrž
razumete, ne moremo
komentirati motivov

nekdanjih lastnikov
za nakup delnic
The E-Emporiuma ali
to, da niso postavili

svojih direktorjev.«

HYPO BANKA o lastništvu
orionovskega podjetja

	Alpha Business Group					Caterpillar						
	Atractor Project Management	The E-Emporium	Mayfair International Investments	Helford Investment	CMS Executive Officers	NKBM Officers	Meersbrook	Clubline	European Property	AC Imobilien	Loop, Intelligent Solutions	Development & Building Projects
	Salgari		Fliebiz	Cintara			Clubline	Salgari Trade				
	The E-Emporium											
	The E-Emporium	KTT Raka	Comodo	Novi dom nepremičnine			L2A	AC Imobilien		Rašica Invest		

Prek lastništva in direktorjev povezana podjetja v različnih državah, ki so sestavni del sheme za sistematično likvidacijo gospodarskih družb. Seznam ni popoln. Podjetij je še več, prav tako obstajajo vsaj še v Srbiji in na Hrvaškem.